

Nr 276

Av herr Magnusson i Borås m. fl., om indexreglering av ortsavdragen, m. m.

(Lika lydande med motion nr 229 i Första kammaren)

Uppgiften att beskatta svenska folket tillkommer riksdagen allena. Det kan då inte vara rimligt att det automatiskt skall kunna tillskapas ett annat skattetryck än enligt av riksdagen fattade beslut. Så blir emellertid fallet så snart penningvärdet försämras.

Den genom inflation inträdande skärpningen av skattenivån har sin grund i två olika omständigheter. Dels får det i kronor räknat oförändrade ortsavdraget ett lägre realvärde, dels åstadkommer en mot inflationen svarande och alltså endast nominell höjning av inkomsten att denna delvis blir beskattad inom högre progressionsskikt än innan penningvärdedeförsämringen satte in.

Förhållandet må belysas med nedanstående exempel, där vi för enkelhetens skull räknar med *taxerad* inkomst. Kostnadsstegringen antages utgöra 10 % och den nominella ökningen av den taxerade inkomsten likaledes 10 %.

A, som är gift, har en taxerad inkomst på 6 000 kr. Hans beskattningsbara inkomst blir då 1 500 kr. Med gällande skattesatser blir hans statsskatt 150 kr. Då den taxerade inkomsten stiger med 10 % eller med 600 kr., stiger den beskattningsbara inkomsten med samma belopp eller till 2 100 kr. Skatten härå är 210 kr., dvs. 40 % högre än innan inflationen satte in.

B har en taxerad inkomst på 16 000 kr. och en beskattningsbar inkomst på 11 500 kr. Skatten härå är 1 150 kr. En ökning av den taxerade inkomsten med 10 % uppgår till 1 600 kr., och den beskattningsbara inkomsten blir då 13 100 kr. Härå utgör skatten 1 420 kr., vilket motsvarar en skärpning med 23,4 %.

Den för A inträdande skatteskarpnigen på 40 % vid en ökning av den taxerade inkomsten på 10 % hänför sig helt till det minskade realvärdet av ortsavdraget. För B inträffar dessutom att den beskattningsbara inkomsten till ett belopp av 1 100 kr. beskattas efter progressionsskiktet närmast ovan det lägsta. Trots detta blir som synes skatteskarpnigen förhållandevis större för A än för B.

Nedanstående sammanställning visar den procentuella skatteskarpnigen för olika taxerade inkomster som uppkommer vid en fördyring på 10 % samtidigt med en nominell ökning av den taxerade inkomsten på 10 %.

Taxerad inkomst	Skattehöjning, %	Taxerad inkomst	Skattehöjning, %
6 000	40,0	20 000	28,9
8 000	22,9	25 000	28,0
10 000	18,2	30 000	21,6
12 000	16,0	40 000	18,4
15 000	14,3	50 000	17,2
18 000	24,0	100 000	14,2

Som synes är den procentuella ökningen störst vid den lägsta inkomsten. I de högre inkomstlägena sjunker procenttalet undan för undan. I övrigt avslöjar tabellen den branta stegring av progressionskurvan som förekommer för mellanskikten. Den av oss i andra sammanhang berörda »puckeln» i skatteskalorna illustreras här tydligt.

Den av inflationen förorsakade skatteskärpningen kan elimineras genom en indexreglering som omfattar dels ortsavdragen, dels skiktintervallerna i den progressiva skalan. Detta kan belysas av följande exempel:

A hade som ovan nämnts vid en taxerad inkomst på 6 000 kr. en skatt på 150 kr. Den taxerade inkomsten steg på grund av inflationen med 10 % till 6 600 kr. Höjer man då ortsavdraget med likaledes 10 % till 4 950 kr., blir den beskattningsbara inkomsten — om man här bortser från avrundningen till helt 100-tal kr. — 1 650 kr. Skatten härå utgör 165 kr. eller 10 % mer än innan inflationen trädde in. Någon reell skatteskärpning uppkommer alltså inte.

B hade en taxerad inkomst på 16 000 kr. och en skatt på 1 150 kr. Den taxerade inkomsten steg till 17 600 kr. Efter ett ortsavdrag på 4 950 kr. återstår i beskattningsbar inkomst 12 650 kr. Det nuvarande proportionella bottenskiktet sträcker sig till 12 000 kr., vilket belopp vid en förhöjning med 10 % motsvarar 13 200 kr. Hela B:s beskattningsbara inkomst skall alltså beskattas efter skattesatsen i bottenskiktet och skatten blir därmed 1 265 kr. Detta är likaledes 10 % mer än skattebeloppet var utan inflation.

Det synes oss vara en rättviseåtgärd att man genom en indexreglering sådan som här antytts undanröjer de ovan berörda verkningarna av det nuvarande systemet. Det bör också ligga i riksdagens intresse att den, för att behålla sin absoluta beskattningsrätt, genomför densamma. Det kan av praktiska skäl givetvis inte komma i fråga att låta en hur liten förändring av penningvärdet som helst slå igenom i form av ändrade ortsavdrag och skiktintervaller. Lämpligen kan man låta en stegring av konsumentprisindex på 5 eller eventuellt 10 %, räknat från den tidpunkt då beslut om en indexreglering träder i kraft eller då beslut om nya ortsavdrag eller nya skiktintervaller träder i kraft, automatiskt få det resultatet att motsvarande högre avdrag och intervaller skall gälla vid skatteberäkningen. I princip borde en omräkning ske för det fall en sådan gräns uppnåtts under beskattningsåret.

Häremot kan måhända anses tala, att preliminärskatten under beskattningsåret beräknats från andra utgångspunkter. Resultatet skulle då kunna bli överskjutande skattebelopp av betydande storlek, vilket kan komma att verka förryckande bl. a. i fråga om statsfinansernas beräkning. Man kan därför välja en annan tidpunkt såsom den avgörande för beskattningen för visst år. Sålunda kan exempelvis en penningvärdeförsämring, varigenom en gräns överskrides före den 1 juli ett år, få bli avgörande för de preliminärskattetabeller som skall göras upp för nästkommande beskattningsår och för den slutliga skatt som hänför sig till samma beskattningsår. För bestämmande av dessa detaljer liksom andra som här icke berörts synes en utredning böra komma till stånd. Ett på denna grundat förslag bör snarast föreläggas riksdagen.

Åberopande det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte, efter företagen utredning, för riksdagen framlägga förslag om en indexreglering av ortsavdragen och av inkomstskatteskalornas skiktintervaller.

Stockholm den 25 januari 1962

Tage Magnusson

i Borås

Gösta Darlin

C. G. Regnéll